

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ ІЗ ЦЕРКОВНОГО СПІВУ

Спеціальність	025 Музичне мистецтво	
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр	
Освітньо-професійна програма	Хорове та оперно-симфонічне диригування	
Курс	4	
Семестр	8	
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)	120 годин / 4 кредити ЄКТС	
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)	Вибіркова	
Мова викладання	Українська	
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Яструб Олена Миколаївна
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	–
	Посада	Викладач
	Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/performing-musicology/choral-conducting/Yastrub_2022.pdf
	e-mail	olenayastrub@gmail.com
Анотація	<p>Навчальна дисципліна «Практикум із церковного співу» містить короткий екскурс в історію богослужбового співу та розкриває різні аспекти церковного хорового мистецтва. Запропонований освітній компонент передусім спрямований на хоровий спів <i>a cappella</i>. Здобувачі мають змогу ознайомитись з особливостями формування системи осьмогласся, практично опанувати принципами одноголосного та багатоголосного співу, розширити репертуар вітчизняної богослужбової традиції, в тому числі – у композиторській інтерпретації минулого і сьогодення.</p> <p>https://youtu.be/NzQXkZYGtbg</p>	
Мета дисципліни	Ознайомлення здобувачів освіти з жанрами та формами богослужбового співу, зокрема з системою осьмогласся; практичне опанування хоровими навичками у царині	

	богослужбової практики з проєкцією набутих знань у хоровій діяльності диригента-хормейстера (в тому числі, регентської спрямованості).
<p>По закінченні вивчення вибіркової дисципліни здобувач буде</p>	<p>Знати: специфіку церковного співу в контексті богослужбової практики; особливості побудови системи осьмогласся; основні елементи церковної музичної мови; принципи одноголосного співу (церковної монодії), двоголосся та багатоголосся; специфіку хорового виконання піснеспівів різних традицій (наприклад, знаменного, київського, киево-печерського, грецького, болгарського, галицького та почаївського розспівів); постановку та функціонування співочого дихання; жанрово-стильову специфіку духовної музики; усталений канонічний репертуар вітчизняної богослужбової традиції, в тому числі – у композиторській інтерпретації минулого і сьогодення.</p> <p>Уміти: узагальнити музично-теоретичні підходи до вивчення церковного хорового мистецтва; застосовувати професійну термінологію в системі богослужбової комунікації; координувати спів партії з внутрішнім слухом; утримувати ладові устої та мелодію на заданому висотному рівні; читати з аркуша богослужбові твори різних складів фактури та складності у відповідності до їх виконавських вимог.</p>
<p>Зміст навчальної дисципліни</p>	<p><i>Тема 1.</i> Історія становлення церковного хорового мистецтва періоду Київської Русі. Монодія. Опанування здобувачами освіти візантійського розспіву на прикладі Kirie eleison.</p> <p><i>Тема 2.</i> Жанри богослужбового співу. Осьмогласся. Спів недільної стихіри, тропаря та кондака воскресного, однієї пісні ірмосу (за вибором) 1-го гласу.</p> <p><i>Тема 3.</i> Будова Всенічного бдіння. Осьмогласся. Спів недільної стихіри, тропаря та кондака воскресного, однієї пісні ірмосу (за вибором) 2-го гласу.</p> <p><i>Тема 4.</i> Роль хорового співу в Вечірньому богослужінні. Практичне опанування малої, великої та потрійної ектенії. Осьмогласся. Спів недільної стихіри, тропаря та кондака воскресного, однієї пісні ірмосу (за вибором) 3-го гласу.</p> <p><i>Тема 5.</i> Будова Божественної Літургії. Осьмогласся. Спів недільної стихіри, тропаря та кондака воскресного, однієї пісні ірмосу (за вибором) 4-го гласу.</p> <p><i>Тема 6.</i> Специфіка темпо-ритму та звуковедення в церковному співі Божественної літургії. Осьмогласся. Спів недільної стихіри, тропаря та кондака воскресного, однієї пісні ірмосу (за вибором) 5-го гласу.</p> <p><i>Тема 7.</i> Антифонний спів двох клиросів як одна з основних особливостей церковного богослужіння. Осьмогласся. Спів недільної стихіри, тропаря та кондака воскресного, однієї пісні ірмосу (за вибором) 6-го гласу.</p> <p><i>Тема 8.</i> Практичне опанування здобувачами вищої освіти принципів антифонного співу на прикладі двох воскресних антифонів «Благослови душе моя Господа» та «Хвали душе моя Господа» київського розспіву. Осьмогласся. Спів недільної</p>

	<p>стихіри, тропаря та кондака воскресного, однієї пісні ірмосу (за вибором) 7-го гласу.</p> <p><i>Тема 9.</i> Традиція розспівного читання та виконання силабічних піснеспівів. Осьмогласся. Спів недільної стихіри, тропаря та кондака воскресного, однієї пісні ірмосу (за вибором) 8-го гласу.</p> <p><i>Тема 10.</i> Піснеспіви молебнів.</p> <p><i>Тема 11.</i> Панахида в церковному обиході.</p> <p><i>Тема 12.</i> Вінчання. Основні піснеспіви.</p> <p><i>Тема 13.</i> Центральні піснеспіви Великого посту. Опанування здобувачами освіти Αὐνή Παρθένε Нектарія Егінського грецькою мовою.</p> <p><i>Тема 14.</i> Паралітургійна хорова творчість в українській музичній культурі.</p>
Види занять	Практичні, самостійна робота.
Методи навчання	Практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); відео-метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання; самостійна робота (робота над партіями богослужбових піснеспівів).
Форми та методи оцінювання	<p>Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Поточний контроль: Виконання творчого завдання під час заняття, у вигляді відео-презентації та відео-запису.</p> <p>Підсумковий контроль: оцінювання здійснюється за накопичувальною системою за результатами поточного контролю</p> <p>Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів.</p> <p>Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.</p>
Особливості та політики дисципліни	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як: описати шляхи комунікації зі здобувачами (листування через e-mail, telegram-каналі, viber, посилання на google-диск тощо).</p> <p>Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом.</p> <p>Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування під час поточного та підсумкового контролю заборонено (в т.ч. і з використанням</p>

	гаджетів). В університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	<p>Антоненко, М. (2015). Духовна пісня православної традиції в контексті розвитку культури України періоду Незалежності. <i>Мистецтвознавчі записки</i>, 28, 122–130.</p> <p>Болгарський, Д. (2008). <i>Божественна Літургія, Богослужбові піснеспіви</i>.</p> <p>Святіший Патріарх Київського і всієї Руси-України Філарет (З благословення). (2001). <i>Воскресний октоїх і загальна мінея</i>. Київська Патріархія Української Православної Церкви Київського Патріархату.</p> <p>Ганнік Кр, & Ясіновський, Ю. (Ред.). (2002). <i>Догматики вісьмох гласів з рукопису XVI століття</i>. Інститут Літургійних Наук Львівської Богословської Академії, Lehrstuhl für Slavische Philologie JuliusMaximilian Universität Würzburg. [Антологія української церковної монодії, 1]. ЛБА.</p> <p>Гусарчук, Т. (2017). <i>Артемій Ведель: постать митця у контексті епох</i>. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.</p> <p>Жулковський, Б. (2015). <i>Жанр кондака в українському церковно-моноподійному співі XV – XIX століть</i> [Автореф. дис. канд. мистецтвознавства, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського].</p> <p>Зінченко, В. (2014). <i>Фіти Октоїха в українському церковно-моноподійному співі кінця XVI – першій половині XVIII століть</i> [Автореф. дис. канд. мистецтвознавства, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського].</p> <p>Камінська, О. Г. (2010). <i>Еволюція нотації візантійсько-слов'янського культурного простору: від невменної системи до київського п'ятилінійного нотопису</i> [Автореф. дис. канд. мистецтвознавства, Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка].</p> <p>Медведик, Ю. (2006). <i>Українська духовна пісня XVII – XVIII ст.</i> Вид-во УКУ.</p>

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Практикум із церковного співу», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського 26 серпня 2024 року, протокол № 1.